

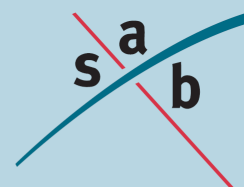
Flora- en faunarapportage

Vilstersedijk 4, Ommen

Gemeente Ommen

Datum: 27 september 2010

Projectnummer: 90594

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Planomschrijving	4
1.3	Wettelijk kader	6
2	Quick scan flora en fauna	9
2.1	Onderzoeksmethode	9
2.2	Gebiedsbescherming	9
2.3	Soortenbescherming	10
2.4	Conclusie	15
3	Nader veldonderzoek flora en fauna	19
4	Mitigerende maatregelen / Ontheffingsaanvraag	20
5	Voortoets/ Oriënterende habitattoets	21

Bijlage 1: literatuurlijst

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (*gebiedsbescherming*), de Flora- en faunawet (*soortenbescherming*) en eventuele andere betrokken natuurregeling. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing is verkregen. In deze flora- en faunarapportage worden de effecten op de aanwezige natuurwaarden besproken. De flora- en faunarapportage is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken:

1. **Inleiding.** Beschrijving van beoogde plannen, ligging van plangebied en de gevolgen van de ingrepen voor de huidige situatie en het wettelijke kader.
2. **Quick scan Flora en fauna.** Deze is gebaseerd op een eenmalige veldverkenning. In deze quick scan zijn op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), de beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten en een eenmalige veldverkenning, uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in en in de directe omgeving van het plangebied. In de quick scan zijn uitspraken gedaan over de effecten van de plannen op nabijgelegen beschermde gebieden en op direct nabij het plangebied voorkomende (vaste rust- of verblijfplaatsen van) strikt beschermde flora en fauna. Hieruit volgt de conclusie of nader veldonderzoek naar strikt beschermde soorten noodzakelijk is en of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet aan de orde is.
3. **Nader veldonderzoek flora en fauna.** Beschrijving van het nader onderzoek, indien dit uitgevoerd is. Hierbij wordt ingegaan op de kwalificaties van de onderzoeker(s), de data waarop de veldbezoeken hebben plaatsgevonden, de methode van onderzoeken, specifieke ecologische kenmerken van de soort en uiteraard de resultaten.
4. **Mitigerende maatregelen.** Als uit de resultaten van het nader onderzoek blijkt dat het plangebied in gebruik is door strikt beschermde soorten, dan dienen maatregelen te voorkomen dat de ecologische functionaliteit van het plangebied vermindert. Als SAB het opstellen van deze maatregelen verzorgt, dan worden deze beschreven in dit hoofdstuk. Mocht het opstellen van maatregelen niet afdoende zijn en is een **ontheffingsaanvraag** ex artikel 75 van de Flora- en faunawet alsnog aan de orde, dan staat deze ook hier.
5. **Voortoets of Oriënterende Habitattoets.** Dit is alleen in het geval wanneer negatieve effecten te verwachten zijn op (instandhoudingsdoelstellingen van) beschermde natuurgebieden. Aan de hand van de Effectenindicator van het Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) wordt een inschatting gemaakt van de mogelijk optredende effecten.

De onderzoeken in deze flora en faunarapportage zijn uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving (zie para-

graaf 1.3). Bovendien zijn alle onderzoeken uitgevoerd volgens de door Gegevens autoriteit Natuur meest recent uitgegeven protocollen.

Gegevens flora en fauna

SAB streeft ernaar alle waarnemingen aan (bijzondere) soorten die verzameld worden tijdens flora- en faunaonderzoeken door te geven aan de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De invoer van gegevens in de NDFF leidt tot een beter overzicht van het voorkomen van (beschermde) soorten en daarmee tot een betere bescherming van deze soorten.

1.2 Planomschrijving

Aan de Vilstersedijk 4 te Ommen (gemeente Ommen, provincie Overijssel) is de realisatie van een boomkwekerij beoogd. Voor deze ontwikkeling wordt de bestaande bedrijfsbebouwing gesloopt en wordt ten zuiden van het huidige bouwvlak nieuwe bedrijfsbebouwing gerealiseerd. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggend flora- en faunaonderzoek is opgesteld door SAB en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

Afbeelding 1: Globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth, bewerking SAB)

Het plangebied ligt in het buitengebied van de gemeente Ommen aan de Vilstersedijk 4 in het buurtschap Dalmsholte. Het plangebied ligt ongeveer 9 kilometer ten zuidwesten van de kern Ommen en ongeveer 1 kilometer ten noorden van de kern Lemelerveld. Het plangebied wordt ontsloten door de Vilstersedijk aan de westkant. Aan de noord- en zuidkant ligt agrarisch gebied. Aan de oostkant ligt de provinciale weg N348. Op bovenstaande luchtfoto is de ligging van het plangebied aangegeven. De directe omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door open agrarisch gebied, waarin weinig groene opgaande elementen aanwezig zijn.

Plangebied

In de huidige situatie bestaat het plangebied uit agrarische bedrijfsbebouwing (drie stallen, een kapschuur en twee kleine schuren), twee bedrijfswoningen, tuin, verharding en grasland. Het gehele plangebied vertoont daarmee een intensief en gebruikt karakter. In afbeelding 2 is een globale indicatie gegeven van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Afbeelding 2: Impressie van het plangebied. Bedrijfswoning (boven), kapschuur (linksmidden) en stallen (rechtsmidden en onder) (Foto's: SAB, 2010).

Beoogde ontwikkelingen

In het plangebied is een agrarisch bedrijf gelegen dat enige tijd geleden beëindigd is. Dit agrarisch bedrijf ligt samen met twee bedrijfswoningen in een agrarisch bouwvlak. Het initiatief beoogt nieuwe agrarisch bedrijfsgebouwen ten zuiden van het huidige bouwvlak. In deze bedrijfsgebouwen wordt een boomkwekerij gevestigd. De reden voor de nieuwbouw is dat de bestaande bedrijfsgebouwen ten behoeve van de melkveehouderij niet geschikt zijn voor de boomkwekerij. Daarnaast wil de initiatiefnemer

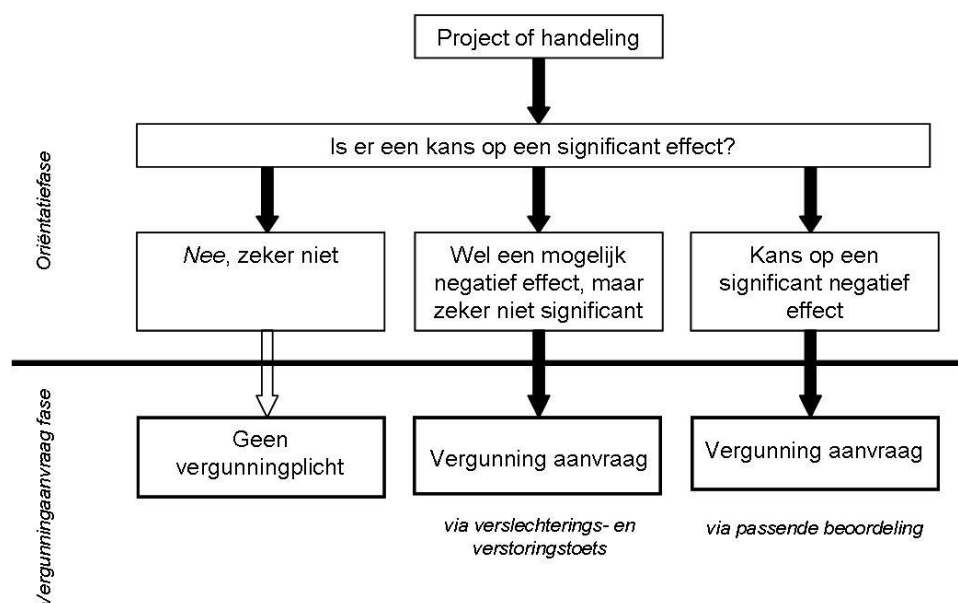
de twee bedrijfswoningen als zelfstandige woningen verkopen. Het toevoegen van een nieuw bouwvlak is nodig om het initiatief mogelijk te maken.

1.3 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet

1.3.1 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europees Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de al bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Afbeelding 3: Schematische weergave van de besluitvorming in relatie tot de NB-wet (1998).

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

1.3.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1. beschermingscategorie 1:

Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;

2. beschermingscategorie 2:

Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden. In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;

3. beschermingscategorie 3:

Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen een in de wet genoemd belang dienen en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen van) leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

1.3.3 *Zorgplicht*

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop- grond- of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2 Quick scan flora en fauna

2.1 Onderzoeksmethode

De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een eco-loog van SAB Arnhem B.V. Bij het opstellen van de quick scan is verder gebruik ge-maakt van atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, *et al.*, 1997), het boek Zoogdieren van Overijssel (Bode *et al.*, 1999) en diverse websites die de meest re-cente informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen ver-melden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globa-le gegevens betreft. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 22 september 2010 heeft een ecooloog van SAB Arnhem B.V. het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krij-gen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soorten-groepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een vol-ledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Zowel het tijd-stip (buiten het groeiseizoen van planten en deels buiten het actieve seizoen van di-verse diergroepen) als het eenmalige karakter is hiervoor niet toereikend.

2.2 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstruc-tuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden.

2.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde gebied beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 betreft het Natura 2000-gebied “Vecht en Beneden-Reggegebied”. Dit beschermde gebied ligt op ongeveer 2400 meter afstand. Vanwege het ontbreken van overeenkomstig habitat in het plangebied en de barrièrewerking van het tussenliggende gebied (zeer open landschap), zijn indirecte negatieve effec-ten van de plannen op het beschermde gebied niet te verwachten. Doordat er in de nieuwe situatie geen vee meer gehouden wordt, neemt de emissie van ammoniak af op deze locatie. Dit heeft een positief effect op Natura 2000-gebieden. Zowel directe als indirecte negatieve effecten op het Natura 2000-gebied zijn derhalve niet te verwachten.

2.2.2 *Ecologische Hoofdstructuur*

Het plangebied ligt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbij-zijnde groene element dat is aangewezen als onderdeel van de EHS, is een bosge-bied op ongeveer 2700 meter afstand. Gezien de ligging buiten de EHS is geen spra-ke van directe aantasting van de EHS. In de toekomstige situatie neemt de emissie

van ammoniak af, wat een positief effect heeft op de EHS. Negatieve effecten op de EHS zijn niet te verwachten.

2.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

2.3.1 Vaatplanten

Binnen het plangebied zijn geen potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten aanwezig. Het plangebied wordt zorgvuldig onderhouden en regelmatig worden delen gemaaid. Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft. Tijdens het verkennende veldbezoek zijn alleen algemene soorten aangetroffen zoals onder andere Gestreepte witbol (*Holcus lanatus*), Klein kruiskruid (*Senecio vulgaris*), Kaal knopkruid (*Galinsoga parviflora*), Paardenbloem (*Taraxacum officinale*), Gewone melkdistel (*Sonchus oleraceus*), Engels raaigras (*Lolium perenne*), Bijvoet (*Artemisia vulgaris*), Witte dovenetel (*Lamium album*), Boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare*), Akkerdistel (*Cirsium arvense*) en Duizendblad (*Achillea millefolium*).

2.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992) en het boek Zoogdieren van Overijssel (Bode *et al.*, 1999) komen in de omgeving van het projectgebied soorten als Bunzing (*Mustela putorius*), Egel (*Erinaceus europaeus*), Gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), Haas (*Lepus europaeus*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Konijn (*Oryctolagus cuniculus*), Mol (*Talpa europaea*), Ree (*Capreolus capreolus*), Vos (*Vulpes vulpes*) en de meer strikt beschermde soorten Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), Steenmarter (*Martes foina*), Boomarter (*Martes martes*) en Das (*Meles meles*) voor.

Algemeen voorkomende soorten

Binnen het plangebied zijn relatief weinig ruige delen aanwezig. Toch zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van algemeen voorkomende soorten als Egel (*E. europaeus*), Huisspitsmuis (*C. russula*), Mol (*T. europea*) en kleine marterachtigen niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Eekhoorn

Gezien de afwezigheid van voldoende naaldbomen, eiken en/of beuken (voedselbomen) en de aard van het omliggende gebied (open landschap, intensief beheer) is het onwaarschijnlijk dat de Eekhoorn in het plangebied voorkomt. Met de beoogde plannen zijn negatieve effecten op de soort niet te verwachten.

Steenmarter

De strikt beschermde Steenmarter komt volgens verspreidingsgegevens ook voor in en/of in de omgeving van het plangebied. De Steenmarter is een soort die voorkomt in of nabij grote steden, dorpen en boerenerven, en lijkt zich aan de menselijke bebouwing te hebben aangepast. De bebouwing die door de ontwikkelingen in het plangebied wordt gesloopt is nog in beperkte mate in gebruik. Deze bebouwing is potentieel geschikt om te dienen als vaste rust- of verblijfplaats voor steenmarters. Er zijn echter geen sporen aangetroffen die wijzen op aanwezigheid van deze soort. Het is daarom onwaarschijnlijk dat de Steenmarter vaste rust- of verblijfplaatsen heeft binnen het plangebied. Negatieve effecten zijn daarmee niet te verwachten op deze soort.

Boommarter

De Boommarter komt hoofdzakelijk voor in bebost gebied met een voorkeur voor naaldbos of gemengd bos; soms ook in meer open terrein, mits voldoende bosjes en lijnvormige elementen als heggen en houtwallen aanwezig zijn. Het is een erg schuwe soort. Op basis van de huidige biotoop (intensief gebruikt grasland), het ontbreken van bosjes en lijnvormige elementen en hoge verstoringsgraad is het voorkomen van de Boommarter uit te sluiten binnen het plangebied. Negatieve effecten zijn uit te sluiten op deze soort.

Das

De omgeving van het plangebied wordt gebruikt als intensief grasland. Dit is mogelijk geschikt foerageergebied voor dassen. De oppervlakte grasland neemt met de beoogde plannen af, maar in de directe omgeving blijft voldoende grasland over als foerageergebied. Vaste rust- of verblijfplaatsen zijn bovendien in en in de omgeving van het plangebied niet te verwachten, vanwege het ontbreken van bos en houtwallen. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van dassen. Negatieve effecten op de Das zijn niet te verwachten.

2.3.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Bode *et al.*, 1999; Limpens, *et al.*, 1997) komen in de omgeving van het plangebied soorten voor als Baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), Franjestaart (*Myotis nattereri*), Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), Meervleermuis (*Myotis dasycneme*), Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en Watervleermuis (*Myotis daubentonii*). Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals Gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en Laatvlieger (*E. serotinus*) en boombewonende

soorten als Rosse vleermuis (*N. noctula*) en Watervleermuis (*M. daubentonii*). Daarnaast zijn soorten die van beide elementen gebruik maken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de Gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de Rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten en spleten en achter loshangende schors). De Watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende soorten vleermuizen

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaatsen achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter het dakbeschot en in schoorstenen. De bedrijfswoningen in het plangebied zijn mogelijk geschikt als vaste rust- of verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen doordat er openingen aanwezig zijn onder het dakbeschot. De overige bebouwing (stallen en schuren) is opgebouwd uit enkelsteense muren, damwandprofielen en golfplaten en wordt daarmee ongeschikt geacht als vaste rust- of verblijfplaats. Voor de beoogde plannen wordt alleen de bedrijfsbebouwing gesloopt, terwijl de woningen worden verkocht. Mits de woningen in de huidige staat behouden blijven, worden negatieve effecten op gebouwbewonende soorten vleermuizen in het plangebied niet verwacht. In overige gevallen zijn negatieve effecten niet uit te sluiten en is nader onderzoek noodzakelijk.

Boombewonende soorten vleermuizen

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangende schors. In het plangebied staat één dode fruitboom van voldoende omvang om vaste rust- of verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen te kunnen herbergen. Deze boom staat echter geïsoleerd in een grotendeels open landschap. Boombewonende vleermuissoorten hebben behoefte aan uitgebreidere groene structuren, zoals bomenrijen. Sporen die wijzen op aanwezigheid van boombewonende vleermuizen zijn niet aangetroffen. Met de eventuele kap van bomen worden negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen niet verwacht.

Vliegroutes

Vleermuizen maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Binnen het plangebied zijn geen duidelijke lijnvormige elementen te onderscheiden. Negatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen op vaste vliegroutes zijn daarmee uit te sluiten.

2.3.4 Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half juli. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Het plangebied is geschikt als broedgelegenheid voor een aantal vogelsoorten.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn de volgende soorten aangetroffen: Koolmees (*Parus major*), Witte Kwikstaart (*Motacilla alba*) en Huismus (*Passer domesticus*). Van de aangetroffen soorten is alleen de Huismus jaarrond beschermd. Het dak van de grootste van de twee bedrijfswoningen is toegankelijk en geschikt voor huismussen. In de te slopen stallen zijn ook plekken aanwezig, die mogelijk geschikt zijn voor huismussen (onder golfplaten daken). Indien de sloop van de stallen plaatsvindt buiten het broedseizoen (globaal eind augustus tot en met maart), voorafgaand aan de sloop enkele nestkasten worden opgehangen en als in de nieuwe situatie neststenen of nestpannen voor huismussen worden geplaatst, blijft de ecologische functionaliteit van de omgeving voor de soort behouden. Verder blijft de bedrijfswoning in de huidige staat behouden en daarmee blijven er mogelijke nestlocaties voor de Huismus beschikbaar in het plangebied.

Daarnaast zijn er in één van de stallen sporen (kalksporen, braakballen) gevonden van Steenuil (*Athene noctua*). Het betreft hier voornamelijk oude sporen. Het betekent wel dat steenuilen in, of in de directe omgeving van het plangebied voorkomen. Om eventuele aantasting van vaste verblijfplaatsen voor de Steenuil te voorkomen, dienen vóór de sloop van de huidige bebouwing twee of drie steenuilenkasten geplaatst te worden binnen het nieuw te bebouwen gebied. Hierdoor blijft de ecologische functionaliteit van de omgeving voor Steenuil behouden. Daarbij is het van belang dat de verschillende kasten verspreid over de locatie worden geplaatst en dat er voldoende grasland in de directe omgeving beschikbaar blijft als foerageergebied. Ook moeten de kasten binnen het huidige territorium van de Steenuil geplaatst worden. Dit betekent binnen 250 meter afstand van de huidige bedrijfsbebouwing. Indien deze maatregelen genomen worden, wordt nader onderzoek naar steenuilen niet noodzakelijk geacht.

In een andere stal is tevens een nest van Boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) aangetroffen. Dit nest was compleet bedekt met spinnenwebben en betreft derhalve een oud nest.

Binnen het plangebied zijn geen sporen, nesten of geschikte broedlocaties van roofvogels aangetroffen. Negatieve effecten op strikt beschermde roofvogels zijn derhalve niet te verwachten.

Negatieve effecten op jaarrond beschermde soorten worden met de beoogde plannen niet verwacht, indien de maatregelen betreffende de Steenuil en de Huismus nageleefd worden.

2.3.5 **Amfibieën**

Stichting RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen en publiceert deze jaarlijks op het internet (www.ravon.nl). Volgens verspreidingsgegevens van RAVON kunnen de volgende beschermde amfibiesoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied: Bastaardkikker (*Rana klepton esculenta*), Bruine kikker (*Rana temporaria*), Gewone pad (*Bufo bufo*), en Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en meer strikt beschermde soorten Heikikker (*Rana arvalis*), Kamsalamander (*Triturus cristatus*), Knoflookpad (*Pelobates fuscus*), Poelkikker (*Rana lessonae*) en Rugstreeppad (*Bufo calamita*).

Algemene soorten

Algemene soorten, zoals Bruine kikker (*R. temporaria*) en Gewone pad (*B. bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken, zijn gezien de binnen het plangebied gelegen biotopen niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Aan één zijde wordt het plangebied begrensd door een watergang. Dit is een snelstromende sloot die tussen de Vilstersedijk en het plangebied ligt. De oevers van deze sloot zijn steil en worden regelmatig gemaaid, waardoor ruige begroeiing ontbreekt. Deze sloot wordt daarmee ongeschikt geacht als voortplantingswater voor strikt beschermde amfibieën.

Wel dient tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden rekening gehouden te worden met de Rugstreeppad. Als zand opgebracht wordt en dit een tijdje braak blijft liggen wordt een geschikt leefgebied gecreëerd voor de Rugstreeppad. De soort is afhankelijk van een open en dynamisch gebied. Indien de soort aangetroffen wordt in het plangebied, is het noodzakelijk maatregelen te treffen om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Aanbevolen wordt dan ook om natte plekken te dempen en het plangebied zo min mogelijk braak te laten liggen. Ook kan ervoor gekozen worden een paddenscherp rondom het plangebied te plaatsen.

Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van amfibieën zijn met de beoogde plannen niet te verwachten.

2.3.6 **Reptielen**

Reptielen zijn over het algemeen gebonden aan structuurrijke vegetatie, vaak gelegen in weinig verstoorde biotopen. Soorten als Ringslang (*Natrix natrix*) en Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) kunnen voorkomen in gebieden met een relatief hoge verstoringsgraad. Volgens verspreidingsgegevens van RAVON kan Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), Hazelworm (*Anguis fragilis*) en Zandhagedis (*Lacerta agilis*)

voorkomen in de omgeving van het plangebied. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen (intensief beheerd grasland, verharding) en afwezigheid van structuurrijke elementen is het voorkomen van reptielen binnen het plangebied niet waarschijnlijk. Negatieve effecten zijn niet te verwachten op reptielen.

2.3.7 Vissen

Aan één zijde wordt het plangebied begrensd door een watergang. Dit is een snelstromende sloot die tussen de Vilstersedijk en het plangebied ligt. Mogelijk aanwezige vissoorten zijn: Baars (*Perca fluviatilis*), Blankvoorn (*Rutilus rutilus*), Brasem (*Abramis brama*), Ruisvoorn of rietvoorn (*Scardinius erythrophthalmus*), Snoek (*Esox lucius*), Tiendoornige stekelbaars (*Pungitius pungitius*) en Zeelt (*Tinca tinca*). Tijdens het veldbezoek is de sloot met behulp van een schepnet bemonsterd. Hierbij zijn geen strikt beschermde vissoorten aangetroffen.

Algemene soorten

De meeste van hierboven gemelde soorten zijn zeer algemeen en komen wijd verbreid voor. Deze soorten zullen niet worden aangetast bij de realisatie van de beoogde ontwikkelingen, mits de watergang wordt gespaard en niet komt droog te vallen. Er wordt dan ook geadviseerd om tijdens de beoogde ontwikkelingen de watergang niet aan te tasten.

Strikt beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON zijn er geen waarnemingen bekend van strikt beschermde vissoorten in de omgeving van het plangebied. Strikt beschermde vissoorten zijn tijdens het veldbezoek bovendien niet aangetroffen. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde vissoorten zijn op voorhand uit te sluiten.

2.3.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

2.4 Conclusie

In het plangebied aan de Vilstersedijk 4 te Ommen (gemeente Ommen, provincie Overijssel) is de realisatie van een boomkwekerij beoogd. Voor deze ontwikkeling wordt de bestaande bedrijfsbebouwing gesloopt en wordt ten zuiden van het huidige bouwvlak nieuwe bedrijfsbebouwing gerealiseerd. Voordat deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

2.4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Het plangebied ligt niet in of nabij de EHS of een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde gebied beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 betreft het Natura 2000-gebied "Vecht en Beneden-Reggegebied". Dit beschermde gebied ligt op ongeveer 2400 meter afstand. Vanwege het ontbreken van overeenkomstig habitat in het plangebied en de barrièrewerking van het tussenliggende gebied (zeer open landschap), zijn indirecte negatieve effecten van de plannen op dit beschermde gebied niet te verwachten.

Het dichtstbijzijnde groene element dat is aangewezen als onderdeel van de EHS, is een bosgebied op ongeveer 2700 meter afstand. Gezien de ligging buiten de EHS is geen sprake van directe aantasting van de EHS. Doordat er in de nieuwe situatie geen vee meer gehouden wordt, neemt de emissie van ammoniak af op deze locatie. Dit heeft een positief effect op Natura 2000-gebieden en de EHS.

Zowel directe als indirecte negatieve effecten op beschermde gebieden zijn niet te verwachten met de beoogde plannen. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

2.4.2 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt). De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren. Door de werkzaamheden kunnen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard.

Algemene soorten

De meeste van deze soorten zijn beschermd maar vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algehele vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

Strikt beschermde soorten

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten staat vermeld op tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet en is daarmee strikter beschermd. Voor deze soorten geldt dat bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd.

De bedrijfswoningen in het plangebied zijn mogelijk geschikt als vaste rust- of verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen en Huismus. Mits de woningen in de huidige staat behouden blijven, worden negatieve effecten op gebouwbewonende soorten vleermuizen en Huismus in het plangebied niet verwacht.

Met de sloop van de stallen worden mogelijk verblijfplaatsen van de Huismus en Steenuil aangetast. Voor deze soorten dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden die ervoor zorgen dat de functionaliteit van het plangebied voor deze soorten niet aangetast wordt. Indien geen maatregelen getroffen worden is gericht onderzoek noodzakelijk.

Tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de Rugstreeppad. Indien de soort aangetroffen wordt in het plangebied is het noodzakelijk maatregelen te treffen om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Verder kunnen bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren. Werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen of tijdens het broedseizoen, als broedende vogels binnen en in de directe omgeving van het plangebied uitgesloten kunnen worden.

	Jan.	Feb.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Broedvogels												

Tabel 1: Indicatieve periode uit te voeren werkzaamheden. Groen: werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden. Oranje: werkzaamheden mogen uitgevoerd worden mits geen broedgevallen aanwezig zijn.

2.4.3 Nader onderzoek

Uit de quick scan is naar voren gekomen dat steenuilen, huismussen en gebouwbezonende vleermuizen mogelijk voor kunnen komen in, of in de omgeving van het plangebied. Indien mitigerende maatregelen getroffen worden voor deze soorten en de woningen niet verbouwd of gesloopt worden, is nader onderzoek niet noodzakelijk. In overige gevallen dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar:

- Steenuil, onderzoeksperiode: eind februari tot half april;
- Huismus, onderzoeksperiode: eind april tot eind augustus;
- gebouwbezonende vleermuizen, onderzoeksperiode: globaal van eind mei – eind juli (kraamkolonies) en 15 augustus – 15 september (paarverblijven).

Compenserende en mitigerende maatregelen moeten altijd voorafgaand aan de uitvoering van de beoogde plannen worden gerealiseerd.

2.4.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;

- als er weer een zolder of vliering wordt aangelegd, zou deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor wordt de zolder mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismussen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden.

3 Nader veldonderzoek flora en fauna

Uit de quick scan is naar voren gekomen dat steenuilen, huismussen en gebouwbe-
wonende vleermuizen mogelijk voor kunnen komen in, of in de omgeving van het
plangebied. Indien maatregelen getroffen worden voor Steenuil en Huismus en de
woningen niet verbouwd of gesloopt worden, is nader onderzoek niet noodzakelijk.

In overige gevallen dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar:

- Steenuil, onderzoeksperiode: eind februari tot half april;
- Huismus, onderzoeksperiode: eind april tot eind augustus;
- gebouwbezonende vleermuizen, onderzoeksperiode: globaal van eind mei – eind
juli (kraamkolonies) en 15 augustus – 15 september (paarverblijven).

Verder dient met de plannen rekening gehouden te worden met een tweetal algemene
voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet. Deze voorwaarden zijn altijd van toepas-
sing:

1. in het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) mogen de vegetatie,
bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tij-
dens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het
broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het
kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen
zou kunnen verstoren;
2. op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de
uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen
voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uit-
voeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige
planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld
verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben
om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst
ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het win-
ter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

4 Mitigerende maatregelen / Ontheffingsaanvraag

Uit de quick scan flora en fauna blijkt dat de strikt beschermde Steenuil, Huismus en gebouwbewonende vleermuizen niet zijn uit te sluiten binnen het plangebied. Om de ecologische functionaliteit van het gebied voor deze soorten te waarborgen, dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

- sloop van de stallen vindt plaats buiten het broedseizoen; van globaal eind augustus tot en met maart;
- woningen blijven in de huidige staat behouden;
- in de nieuw te realiseren gebouwen worden neststenen, nestpannen of nestkasten geplaatst voor huismussen;
- voorafgaand aan de sloop worden twee of drie steenuilkasten geplaatst, (verspreid over het gebied en binnen 250 meter van de huidige stallen);
- behoud van voldoende oppervlak grasland en het creëren van ruige zones.

5 Voortoets/ Oriënterende habitattoets

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde gebied beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 betreft het Natura 2000-gebied “Vecht en Beneden-Reggegebied”. Dit beschermde gebied ligt op ongeveer 2400 meter afstand. Vanwege het ontbreken van overeenkomstig habitat in het plangebied en de barrièrewerking van het tussenliggende gebied (zeer open landschap), zijn indirecte negatieve effecten van de plannen op dit beschermde gebied niet te verwachten.

Zowel directe als indirecte negatieve effecten zijn met de beoogde plannen niet te verwachten. Een uitgebreide voortoets wordt daarmee niet noodzakelijk geacht.

Bijlage 1: literatuurlijst:

Bergmans, W. en Zuiderwijk, A. 1986. Atlas van de Nederlandse amfibieën en reptielen, uitgeverij KNNV, Hoogwoud.

Bode, A.D., Douma, M., Driesen, N.J., Dijkstra, A.J., Gritter, A.G.R., Hegeman, A., Heinen, M.A., Hoekstra, B., Hoeve, R., Snaak, G., van Vliet, J.A., Zoon, C.P.M. 1999. De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van in het wild levende zoogdieren. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Limpens, H et. al, 1997, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Meijden, R. van der, 2005, Heukels flora van Nederland, 23^e druk, uitgeverij Wolters Noordhof, Groningen.

Websites:

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.natuurloket.nl

www.vogelbescherming.nl

www.minlnv.nl

www.waarneming.nl